

LIGA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

PENTRU

INTERESELE UNITĂȚII CULTURALE A TUTUROR ROMÂNILOR

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

Anul IV. — No. 26.

27 Iunie 1899.

„BUCOVINA IRREDENTA“

Vă mirați de acest titlu, de sigur. Și noi ne-am mirat cînd am aflat, că guvernatorul Bucovinei a invocat «irredentismul» Românilor de acolo ca motiv al neconținutelor confiscări la care a fost și este expusă «*Patria*».

După cîte știm, pînă azi nu s'a ivit un singur cas în care s'ar fi putut susține cu temei, că măcar un singur român Bucovinean să fi manifestat în mod serios idei irredentiste. Ce vor fi gîndind și ce vor fi simțind frații noștri de acolo, nu poate ști nimenea. *De internis non judicat praetor*. Dar un lucru rămîne pozitiv: ei nu au făcut pînă azi nici politică irredentistă, nici manifestațiuni în acest sens.

Se naște întrebarea, cum îi acuză dar guvernatorul de asemenea tendințe, care, manifestate pe teritoriul imperiului vecin, sunt judecate ca «trădare de patrie», ca «înaltă trădare», etc ?

Se poate admite ca guvernatorul de acolo să nu-și fie dat seama de gravitatea cuvintelor sale? Ar fi absurd. Vorba e deci, pe ce își întemeiază el această acuzațiune, pe care Româniii bucovineni totdeauna au respins-o, cînd ea li se făcea de

cîte-cineva, d. e. de către ziarele lor adverse. Iată pe ce. Anul trecut, M. S. Regele nostru a făcut, precum se știe o vizită Țarului Rusiei. Cu aceea ocazie, trecînd prin Bucovina, M. Sa a fost aclamat cu dragoste și însuflețire de către Români ce îl întîmpinau la gări. Această manifestațiune spontană, acest entuziasm cald și sincer, pornit din inimi românești în prezența, și așa atît de rară, a Suveranului României, a speriat pe Baronul de Bourguignon așa de grozav, încît a discutat această chestie des și mult cu camarilla lui și în cele din urmă a luat virila decisiune a lucra pentru stîngerea acestui entuziasm omenesc. Punînd ideia în practică, s'a apucat să persecute organul național *Patria*. Așa crede Baronul, că confiscînd cîte-va numere din această gazetă sau făcîndu-i apariția imposibilă, are să convertească pe Români iarăși la sentimentele austriace.

Deștept bărbat, nu găsiți și D-voastre ?!

Mai deunăzi se svoni prin ziare, că M. Sa Regele nostru ar avea de gînd să facă și anul acesta o vizită Țarului. Ei, dacă s'ar confirma această știre, și Suveranul nostru ar trece din nou prin Bucovina, Bar. de Bourguignon ar avea ocazie să

se convingă, că toate confiscările sale departe de a înăbuși pretinsul irredentism al Românilor de acolo, l'au ațîțat enorm. Cu ocazia aceasta, deșteptul guvernator ar putea face reflecții asupra efectelor unei politici pasionate dar stupide.

Această nouă și enorm potențată manifestare de simpatie a populației române de acolo pentru Suveranul nostru nu ar fi nici ea vr'un semn de irredentism, precum nu a fost nici cea dintîiu. Ea ar însemna pur și simplu erupțiunea elementară a unui sentiment nobil și firesc. D. Baron ar trebui să știe, că la Ragaz d. e., nu există o populațiune românească. Cu toate acestea, or de cîte ori Suveranii noștri merg acolo, sunt întîmpinați cu dragoste și entuziasm. Și ca la Ragaz, pretutindene. Și d-l Baron ar mai trebui să știe, că Suveranul său, Impăratul Francisc Iosif I, cînd a fost la Cotroceni, a fost salutat de cetățenii acestui regat liber cu simpatii foarte vii. De ce dar și-a pierdut acest onorabil Baron cumpătul, din pricina entuziasmului cu care Românii bucovineni au primit pe M. Sa Regele nostru? Il vor fi primit cu mai multă simpatie, decît publicul din Ragaz? Se prea poate. Era și natural să fie așa, pentru că Românii din Bucovina nu sunt Ragazieni, ci un popor care vorbește limba noastră, simte bucuriile și durerile noastre, simte mîndria noastră națională întocmai că și noi. E natural să fie așa, căci, deși au fost rupți dela trupul nostru, ei au rămas carne din carnea noastră, sînge din sîngele nostru. Și așa au să rămînă oricît s'ar încrunta deșteptul Baronaș în ridicola sa spaimă. Dacă el nu este decît un automat birocratic

și nu simte și nu înțelege ce va să zică o comunitate națională, noi nu avem nici vreme nici poftă de a-i face un curs în această privință. Un lucru însă vrem să-i spunem: e o dovadă de mărginire intelectuală a face cap de acuzație irredentistă Românilor de acolo pentru motivul invocat. Această acuzație nu este decît o calomnie, un imbecil pretext menit să acopere ura neputincioasă a acestui Baronaș și a slugilor sale față cu poporul autohton al acelei țări.

Dacă vor mai fi mulți Bourguignoni în Austria, vai de ea și de viitorul ei!

I. G. G.

ȘTIINȚA ȘI CREDINȚA

D. *Luigi Luzzatti* a pronunțat mai deunăzi un mare discurs cu ocazia închiderii anului la *Accademia dei Lincei*. Acest magistral discurs, publicat în vestita revistă *Nouva Antologia* dela Roma a produs o intensă mișcare în spirite. Subiectul, *relațiunea dintre știință și credință* este incontestabil unul dintre cele mai înalte și mai importante în ordinea morală a lumii în genere, dar mai ales a lumii de astăzi.

Controversa vie dintre aceste două mari idealități ale vieții omenești preocupă toate mințile superioare și cu drag ținem seama de ea.

Vom resuma în cele următoare acest discurs.

* *

Cugetarea omenească s'a îndreptat, după singeroasele reacțiuni ale anilor 1848 și 1849, cu o mai mare putere spre științele pure căutînd cu modul acesta un fel de compensație pentru libertățile pierdute.

Știința, zice d. Luzzatti, pretindea, mai ales în urma descoperirilor lui *Darwin*, că ar fi *universală și exclusivă*. Ea concepu astfel speranța de a explica lumea materială și spirituală clătinând credința și se proclama apoi, în delirul beției, *singura Zeitate remasă în pustiul cerurilor*. După noi cercetări asupra sistemului solar, asupra originilor și transformărilor speciei, mulți savanți declarară inutilă ipoteza unui circumitor suprem, a genezii divine și a vieții lumii noastre: morala, ca efect al determinismului, excludind, cu liberul arbitru, responsabilitatea, se libera de religie și de metafizică. Economia politică fu proclamată suficientă spre a infrina egoismul apetiturilor individuale, ba cei mai tineri vorbeau deja de *falimentul religiunii* ca și când ar fi voit să pedepsească religia pentru complicitatea ei cu guvernele absolute.

Față de această îngimfăre a științivilor îndrăgostiți de imagina lor, se iviră minți prudente și puternice arătând neputința organică a științelor față cu enigmatul misterioase ale originilor și ale scopurilor și întrebându-se dacă este adevărat, că omul ar putea fi suficient pentru sine însuși și că el s'ar fi îndreptând acum spre culmile filosofiei pozitive. Alții, mai precauți, susțineau, că nu se poate nega simțul Dumnezeirii înăscut în sufletul omenesc și dovedit în experiența continuă a istoriei, că nu i se poate contesta caracterul certitudinii intuitive; alții, mai violenți, aplicând materialismul pînă și la istorie, îi răpiră acesteia orice rază de idealitate reducînd-o la un schimbător joc de interese, de acțiuni și de reacțiuni economice.

* * *

Reacțiunea nu putea întîrzia: în fața falimentului religiunii se ridică acuza bancrutelor parțiale, iar mai tîrziu se vorbi de a dreptul despre *falimentul științei*, ca și

cînd pentru ca religia să se regenereze ar trebui să moară știința și să se risipească adevărul spre a salva sfințenia.

În fața acestor două falimente, al științei și al credinței, oratorul italian proclamă, că nici odată știința nu se înălțase la un apogeu mai luminos și nu a oferit nici odată un nutriment mai vital ca astăzi, și că religia, lăsînd de o parte simbolurile ei exterioare, nu s'a reînviat nici odată ca astăzi în conștiința omenească și nu i-a dat acesteia nici odată mîngîieri mai necesare și mai neșterse ca tocmai în epoca noastră.

Nici odată știința nu s'a bucurat de o mai nemărginită libertate de cercetare, nici odată ea nu a fost cultivată cu atîta intensitate și cu atîta succes, fără preocupățiune de sisteme religioase și morale; metoda experimentală dărîmă orice barieră, sfîșie prejudecățile, ajungînd astfel la limita extremă a *conoscibilului*.

Dar în acelaș timp se dezvoltă și se perfecționează simțul religios; în lupta dintre știință și conștiință, popoarele se fac pe fire-care zi *mai științifice și mai credincioase*. Poporul englez ne arată cum luminează în sufletul său această îndoită lumină a științei și a credinței: *cîtă mîndrie de Roman antic este în această națiune, care se simte predestinată a cuceri lumea, și în acelaș timp cîtă umilință și sinceritate de credință!*

Națiunea engleză recunoaște în Biblie vocea inspirată care întrerupe tăcerea dintre Cer și Pămînt și care dă sufletelor apăsată de greutatea crescîndă a științei pacea sufletului și nădejdele cerești.

D. Luzzatti amintește aici congresul religiunilor întrunit în 1893 la Chicago cu ocazia expoziției universale și zice, că în timp ce în vastele săli ale expoziției știința făcuse toate eforturile titanice spre a lărgi lumea conoscibilului și a exclude misterul, în congresul religiunilor misterul reapărea

în mistica sa solemnitate, și acei Americani, care toate le puteau și toate le știau, se simțeau covârșiți de iresistibila trebuință de a se umili în rugăciune.

Acolo s'a declarat, că cea mai bună credință consistă în predicățiunea religioasă și morală, menită a infiltra în inimi iubirea, iubirea blindă, universală și îndurătoare.

* * *

Ce mare blasfemie dară, când unii sau alții proclamă falimentul religiei! Religiunea de astăzi, purificată de primejdiile vechi, tot mai curățită de spiritul de intoleranță și animată de spiritul libertății, ea pretutindene serbează noi triumfuri; ea se folosește de toate mijloacele științei și ale economiei politice, întrebunțându-le, în felul ei, spre mîngierea omenirii; Dumnezeu se înalță astăzi din știință, precum de altă dată se ivise din ignoranță; misticismul înaintază în pas egal cu înaintarea științelor.

Oratorul, comentind concepția lui *Spencer* care consideră știința ca o sferă ce mereu se mărește și care înmulțește astfel punctele de contact cu necunoscutul ce o înconjoară, conchide, că dacă știința nu poate monopoliza conștiința, dacă spiritul omenesc are trebuința înăscută de a examina ceea ce întrece cunoștința, vecinic va exista un loc pentru religie, pentru ideal, pentru metafizică. Religiunea este prezentă pretutindeni în istoria omenirii.

De aceea, pe măsură ce se întinde istoria cunoscutului, se lărgește regiunea necunoscutului; conceptul inconoscibilului e totdeauna corelativ față cu acela ce ni-l facem despre știință și despre metoadele ei de investigațiune; dincolo de acestea, se întinde, cu infinite undulațiuni, cîmpul rezervat speculațiunii pur ideale: aci găsim adăpost și se explică sentimentul și credința.

Oratorul, ajungînd la concluziune, susține, că sentimentul religios și știința sunt

două calități esențial distincte: tipul *St. Paul* și tipul lui *Socrate* reprezintă perfecțiunea: *lucere et ardere perfectum est!* De aceea, adevărata știință, în timp ce percurge cu seninătate imensele cîmpuri neexplorate ce îi aparțin, respectă cu evlavie regiunea sentimentelor morale și religioase.

E permis a augura, ca, atunci cînd vremurile vor fi adus tendințele noastre la maturitate, să se ivească un maestru în științele filosofice și naturale, capabil de a aduna lumea morală și materială într'o sinteză luminoasă.

Acest nou Aristotel va avea să ne prezinte o concepțiune a universului potrivită a acorda, dimpreună cu evidența sensurilor, cu percepțiunea materiei și a legilor ei intuițiunile etice și cele mai înalte trebuințe ale credinței religioase.

În așteptarea acestei inteligențe suverane, noi să continuăm a cerceta adevărul, a crede în bine, a ne convinge despre dreptatea aceloră care susțin, că singurele sentimente ale fericirii și ale măriri omenesti sunt cele ce derivă din știință și din religie.

SERBĂRILE ORGANIZATE DE LIGĂ

Comitetul Central al Ligii culturale, în ședința sa din 18 Iunie a. c. a decis organizarea unei mari serbări naționale și artistice pentru ziua de 29 Iunie a. c. (Sf. Petru și Pavel) în onoarea inaugurării bustului primului gramatic al limbei Române: Enăchiță Văcărescu, care se va face în 29 a. c., în grădina Ateneului Român, cu următorul program:

I. La ora 8 a. m., membrii Ligei se vor aduna în localul Ligii din Strada Nouă No. 3, de unde în frunte cu dra-

pelul și musică, vor merge în grădina Ateneului.

II. După sosirea Ligei și a reprezentanților autorităților, urmează ceremonia desvelirii monumentului.

D-l V. A. Urechia va rosti alocuțiunea sa ocazională, în urma căreia d. sculptor Hegel va desveli monumentul, în cântarea imnului național «Deșteaptă-te Române».

Diversele Societăți, cari vor dori să ia parte la serbar, vor primi biletele de intrare, dela cancelarea Ligei (Str. Nouă No. 3).

După depunerea coroanelor și rostirea celorlalte discursuri, începe serbarea în profitul Ligii.

III. Pe estrada din fața Ateneului recitări și declamațiuni patriotice.

IV. În grădina, care seara va fi splendid iluminată, diverse jocuri, kermès, tombolă, loterii, cășori, etc.

V. Dela ora 10 seara; Bal, în sala de jos a Ateneului. Costumul național preferit.

Biletul de intrare în grădina pentru toată ziua 1 leu, de persoană, copii 50 bani. Bilet pentru bal: 2 lei de persoană. Locuri rezervate pentru ceremonia descoperirii bustului, de petrecere în grădina și la bal: 5 lei de persoană.

O NOUA CONFISCAȚIE

Guvernul din Bucovina continuă a confisca articolele ziarului Patria. Am reușit să ne procurăm ultimul articol forfecat de censura austriacă și-l publicăm aici.

ÎN ATENȚIUNEA ESC. SALE
D-lui MINISTRU DE JUSTIȚIE Dr.
CAY. DE RUBER

Cernăuți, 23 Iunie n.

Astăzi seara sosește în capitala Bucovinei Excelența Sa ministrul de justiție

Ruber. El vine, ca să viziteze acele oficii, cari cad în resortul său, tribunalele și judecătoriile; sosește pentru ca să se încredințeze, cum este administrată jurisdicțiunea pe pământul ducatului nostru, țară egal îndreptățită cu celelalte țări de sub coroana imperiului, cărui aparținem.

Presupunem, că Excelența Sa este un bărbat pătruns de libertatea vederilor moderne, este un om de spirit ager și de judecată clară. Lui îi adresăm astăzi cuvintele noastre, pentru că dela simțul său de dreptate trebuie să așteptăm o apreciere justă a plingerilor noastre.

În istoria ziaristiceii moderne este nemai-pomenită procedura, ce se observă actual față de ziarul «Patria». De douăsprezece ori după olaltă acest ziar a fost confiscat.

Este o lună întreagă de atunci, de când confiscările nu mai înceată și încă nu se poate prevedea timpul, când urgisirea ziarului nostru își va afla capăt.

Dacă am fi necesitați să așteptăm sistarea confiscărilor dela factorii puternici din țara noastră, am trebui să lăsăm orice speranță, căci în decursul unei trecute prea ne-am putut convinge de judecata strimță și de reaua voință ale acestor factori.

Între poporul român și guvernul local de mai multe luni a izbucnit un conflict acut, care mereu se aprofundează. Cauza nu este poporul român, inteligent, pacinic și loial. Guvernul local poartă vina, fiindcă el prin un șir întreg de fapte față de acest popor a călcat în picioare principiul egalei îndreptățiri, garantate prin legile fundamentale de stat.

Poporul român, expus de șicanele continue ale acestui guvern, suferă și este adînc mulțumit.

«Patria» ziarul nostru, este rostul partidului național român din țară. Ea cu convingere și cu bărbăție poartă o luptă legală și leală contra abuzurilor de lege și

imoralității politice, profesate pe calea intrigilor oculte, în detrimentul poporului român. Dacă guvernul local prin faptele sale a dovedit neprieteniă, ba chiar dușmănie față de drepturile garantate și justele pretențiuni ale poporului român, atunci datoria sintă a ziarului «Patria» este, de a sta neclintit în lupta impusă fără voia lui.

Lupta ziarului «Patria» este neegală. Puterea lui este cuvântul și francheta. Guvernul local însă dispune de puterea polițială, și cu regret trebuie să o spunem că *procuratura dela tribunalul din loc încă s'a aservit acestui guvern* prin aplicarea legii de presă într'un mod, cum în Austria întregă nu s'a mai făcut și nu se face.

Secolul nostru, după multe cutremure și furtuni în clădirea socială și în spiritul timpurilor anterioare, a dat Europei scumpul odor al *libertății de cugetare*. Din cătușele censurei filistroase și fără adîncă bază morală el a desrobit *libertatea cuvîntului*. În acest secol a triumfat *convingerea*, că *viața și puterea statelor* sunt cu atît mai trainice, cu cît *opinia publică este mai liberă în mișcarea ei*. Pentru un stat de rang european așa dară oprimarea opiniei publice și persecutarea ei înseamnă un stadiu de inferioritate și de barbarie.

În timpul *libertății de presă* cu drept cuvînt este considerat de slab și neputincios acel stat, care prin aplicarea fără rost și severă a unei censure medievale dovedește frică de proprii săi cetățeni și de cugetările lor.

Dar aceste le știe de sigur Excelența Sa ministrul *Ruber*. Nu va ști însă, că în imperiul puternic al Austriei *mai poate exista o țară, în care libertatea presei este călcată în picioare, în care censura își face sport din persecutarea opiniei publice. A cea țară, degradată la rolul de semi-barbare prin administratorii săi neintelenți și îngîmfați de puterea, ce le-a încredințat soarta, este nefericita Bucovină; țară, în*

care astăzi calcă piciorul ministrului de justiție.

Va fi curioasă impresia, ce o va avea ministrul *Ruber* de cărmuirea acestei țări. Se va mira el singur, cînd va auzi, că există guvernori, cari nu au alte mijloace mai probate pentru guvernare, decît numai apucături medievale, și ca om cu cultură superioară și europeană el desigur numai cuvinte reprobătoare poate afla.

Îl asigurăm pe d-l ministru, că aceleași cugetări și sentimente ne pătrund și pe noi. Dar nu numai pentru noi! Îi aducem la cunoștință, că deja ziaristica din streinătate se ocupă de soarta ziarului nostru «Patria», privind persecutarea, căreia el îi este expus, de un lucru scandalos și nevrednic de imperiul nostru. Soarta «Patriei» provoacă pretutindeni, unde vestea despre ea pătrunde, senzație puțin măgulitoare și mai ales mirarea este mare, că *procuratura, care trebuie să stea în afară de valurile politice, se poate demite la un rol atît de depărtate de spiritul timpului modern.*

Avem *convingerea*, că dacă procedeul profesat față de ziarul nostru nu se va sista curînd, scandalul se va mări și va ajunge la urechile Europei întregi, fiind obiect de viuă discuție în cele mai însemnate ziare ale statelor de pe continentul nostru. Judece domnul ministru ori de este compatriot cu *onoarea imperiului nostru*, ca el să apară înaintea forului european ca un stat înapoiat și semibarbar, *de va fi în cinstea patriei noastre dacă se vor a-trage paralele între ea și imperiul otoman, în care libertatea presei nu există.*

Devisa cassei noastre domnitore este: *justitia fundamentum regnorum*. Invocînd și noi această devisă și pretinzînd aplicarea ei strictă, am ajuns ca să fim urgisiți. Dacă și se sustrage de sub competența Excelenței Sale ministrului *Ruber* influențarea asupra oficiilor politico-administrative, în

sfera sa de competență cade *procuratura*, care aparține tribunalului.

Pe mîna procuraturii și a tribunalului este dată aplicarea legii de presă și censura. Voința legiuitorilor a fost, *ca aplicarea legii de presă și a censurei să fie obiectivă, sustrasă competenței oficiilor politice, spre evitarea procedurilor abusive.*

Aducem la cunoștința domnului ministru, că la noi mai întîiu guvernul local făcea confiscările «Patriei», necesitînd apoi procuratura, spre a gira în public aceea ce a fost fapta guvernului. *Ii mai facem cunoscut, că acest demers al guvernului a produs la procuratură mare nemulțumire, încît sosînd procurorul dela curtea de apel Woroniecki la Cernăuț a trebuit să stea de vorbă cu bar. Bourguignon în chestiunea confiscărilor «Patriei», și că la insistența acestui guvernor d-l Woroniecki a dat la subalternii săi din Cernăuți ordine stricte pentru aplicarea de tot severă a legii de presă față de organul „Patria” asigurîndu-i că dacă chiar tribunalul din Cernăuți nu ar confirma confiscările, ele vor fi confirmate la curtea de apel din Liov.*

Ne simțim dispensați de orice comentare. Dar aducînd aceste la cunoștința Excelenței Sale ministrului de justiție *Rbuer* și provocîndu-ne la sistemul liberal din restul Austriei, profesat la aplicarea legii de presă și a censurei, *în virtutea libertății presei și a drepturilor nealienabile ale opiniei publice, redicăm energic protest contra confiscărilor «Patriei» în modul atît de abusiv, și îl rugăm, ca să binevoiască a reda și presei române acele drepturi cari le are presa din toată Austria și din lumea cultă. Il provocăm, ca să readucă la respectare devisa casei noastre domnițoare: **Justitia fundamentum regnorum.***

D'ALE NOASTRE

PATRIOTISMUL ȘI ȘCOALA

II

Dacă cultura fără rost, schițată cu ocazia trecută, a produs crize zguduitoare în țări vechi, cu baze trainice, cum nu era să producă și la noi cel puțin aceleași efecte?

Ca învățămîntul public să devină o adevărată binecuvîntare pentru popor, el trebuie să aibă o țintă, un ideal luminător spre care tinde, o stea polară după care se orientează. Mai nicăiri în streinătate, învățămîntul nu are un ideal. Nu are nici la noi. Și pe cît timp nu îl va avea, învățămîntul nostru ne poate da minți încărcate cu cunoștințe enciclopedice, dar nu ne dă oameni întregi, și mai ales n'are să ne dea Români în accepțiunea ideală a cuvîntului.

D. Haret, pe cînd era ministru la instrucție, dase o circulară către toți profesorii, invitîndu-i a desvolta patriotismul în școlari, arătîndu-le acestora istoria țării în culorile cele mai vii etc. De sigur, intențiunea ministrului era nobilă, pornită dintr'un suflet românesc. Dar vorba e, că nu cu o măsură izolată, cu o simplă circulară se poate atinge un asemenea scop. Mai întîiu și întîiu trebuia să fie hotărîtă definitiv chestiunea: *ce rol au d. e. școlile secundare, liceele?* Au și pot ele avea menirea să ne dea savanți sau cel puțin oameni care numai cu crîmpeiele enciclopedice dobîndite în licee să-și poată cîștiga pînea? Dacă nu, și evident că aceste școli nu pot avea această menire, atunci trebuie să admitem, că menirea principală a acestor școli nu poate și nu trebuie să fie alta, decît de a da o temeinică educațiune

de Român, de cetățean și de om elevilor, iar nu de a-i schilodi la cap cu fel de fel de cunoștințe alandala.

Dar tocmai pentru că în învățămîntul nostru covîrșea și covîrșește încă tendința instructivă realistă asupra celei educative-idealiste de aceea școala produce adesea generații fără echilibru intelectual și moral, suflete pustii și arse de soarele unui realism unilateral și bolnav.

Am adus dela Paris și din Germania bolovani materialismului, i-am trîntit în țară, dar nu ne-am gîndit că strivim credința. Am vroit să tămăduim corpul națiunii, slăbit de boale îndelungate și istorice, și i-am administrat arsenic în dose mortale. Am vrut să luminăm un popor abia scăpat din robie seculară, și i-am reflectat în ochii săi slăbiți lumina orbitoare a ateismului și a tot ce ține de el. Am declamat mereu despre libertăți și despre drepturi, dar nu ne-am gîndit a desvolta în popor și în tinerime, în mod paralel respectul pentru autoritate și sentimentul de datorie.

Cine era și este chemat a creia acest curent? Evident, că în prima linie școala. Dar pentru că ea face mai ales trigonometrie și sferometrie, anatomia tuturor animalelor, topografia tuturor plantelor, diagnoza tuturor mineralelor, etc. etc., de aceea suntem în situația în care ne găsim.

Pentru că vrem să le avem pe toate de odată, de aceea nu ajungem să avem nimic de seamă. Ar fi timpul să ne ocupăm mai dinadins de condițiunile în care se face azi învățămîntul public și atunci ne vom convinge, ce puțin face el azi și ce mult ar putea să facă în direcția de a crește o generație patriotică, întreagă la suflet și la trup și luminată la minte.

Basarab.

VIITORUL MONARHIEI HABSBURGICE

(Urmare și fine)

In fruntea recalcitranților trebuie pusă imensa majoritate a populațiunii românești. Românii din Ungaria ating cifra globală de 3 milioane. Ei formează masse în Transilvania, mai ales pe flancul meridional al Carpaților, unde chiar statistica maghiară le acordă o superioritate numerică de trei părți din cinci. O hartă etnografică (orcît de suspect ar fi în Austro-Ungaria acest fel de documente) ne dă o idee suficientă despre existența unui grup românesc compact, între frontieră și într'o linie ceva curbă care pornește din Carpații de Nord spre Dunăre, trecînd prin Sătmar și Arad. Din această constatare, întărită cu argumente istorice, Românii conchid la *legitimitatea unui Stat român în lăuntru monarhiei*, incompatibil, firește, cu ceea ce Maghiarii numesc integritatea Coroanei Sf. Ștefan.

Din punctul de vedere unguresc, noua constituțiune era mai presus de toate o pirghie destinată a *renaționaliza* (1) popoarele pînă atunci culpabile de a nu fi priceput superioritatea națiunii maghiare și necesitatea de a se contopi cu ea. Spre a o pune în practică, oamenii de Stat de la Pesta aveau nevoie de o suveranitate absolută asupra administrațiunii, a justiției și a școalei — ceea ce presupune mai întîi suveranitatea în parlament. Prima fază a luptei dintre Români și Unguri, dela Dualism încoace, a durat cam pînă la 1880 și se poate caracteriza printr'o politică *electorală* implacabilă, al cărei scop era a nu lăsa să intre nici un Român în parlament. În moravurile noastre occidentale s'ar fi părut o imposibilitate tendința de a interzice tribuna parlamentară citorva

milioane de cetățeni. Dar pe miniștrii ungurești nu i-au speriat această imposibilitate și ea a fost înlăturată. Istoria acestei drame sau a acestui roman electoral — ar putea să umple volume. Arondări fantastice, variațiuni ale censului electoral în proporția de 1:9, prigoniri și întemnițări, întrebuițarea *hussarilor* pentru convertirea alegătorilor și chiar a gloanțelor pentru sperierea tuturilor — nimic nu a fost cruțat în vederea de a închide calea ideii române. Toată *Ungaria are o fațadă occidentală, în dărătul căreia se petrec lucrurile cele mai orientale din lume.*

Din această politică a rezultat, că Românii, dela 1881, nu mai presintă nicăieri candidați. Mai mult. Printr'o ironie care subliniază particulara ușurință a Maghiarilor de a interpreta Constituția, guvernul maghiar își alege zestrea guvernamentală tocmai în cercurile electorale române; firește că la aceste alegeri nu participă decit o mină de alegători Unguri. Colegiilor românești le datorează *Tisza, Weckerle, Bánffy* s. a. scaunele lor parlamentare și marele noroc politic ce i-a coprins. Și noi asistăm, dela 1881 încoaci, la acest fenomen bizar, inexplicabil pentru cei ce nu cunosc moravurile din Ungaria contemporană, că puterea, la Pesta, invită cu stăruință pe Români a intra în parlament, iar aceștia, cu o egală stăruință, dar mult mai sinceră, răspund că nu vor nici măcar să facă o încercare.

Această grevă a candidaților români s'a propagat și la cei slavi. Natura reacțiunii se ghicește. Toți acești «cetățeni», căroro Maghiarii mereu le oferă discușiunea pe teren parlamentar, se consideră din ce în ce mai puțin asociați la viața Statului maghiar și *cu atât mai mult ei rîvnesc a forma un Stat în Stat.* În lipsa unei reprezentațiuni oficiale, Românii constituiesc, dela 1881, *un comitet central național permanent.* Acesta este adevărata reprezentațiune na-

țională a Românilor; ea organizează adunări de protestare și scrie *Memorande.* Ceea ce agravează însemnătatea acestor manifestațiuni este, că ele găsesc un resunet și o încurajare dincolo de hotare.

Regatul României se mărginește cu Transilvania. Pînă la venirea d. Sturdza la putere, atitudinea Românilor din Ungaria era aprobată chiar în sferele oficiale din București.

Un mare număr de notabilități parlamentare și chiar membrii de ai guvernului erau afiliați la celebra *Ligă pentru unitatea culturală a Românilor*, care, prin propaganda sa în streinătate, prin subvențiunile ei, printr'o perseverentă denunțare a apucăturilor guvernului maghiar, contribuia, fără nici o îndoială, a întretine mișcarea națională dincolo de Carpați. Din aceste relațiuni permanente și quasi-publique dintre victimele lor și Românii independenți, Maghiarii atectară a conchide la existența unei doctrine irredentiste «*Daco-Românismul*», al cărui scop ar avea să fie dismembrarea teritorială a regatului Sf. Ștefan. Doctrina și aderenții ei fură tratați în consecință, membrii comitetului central și semnatarii *Memorandului* fură condamnați la mai mulți ani de pușcărie. *Liga*, în fine, a fost prigonită pînă la vatra ei din București.

Astăzi Românii din Ungaria nu au macar nici acest derivativ ce le venea dintr'un crîmpei de organizațiune națională; dar rana supurează înlăuntru și urele sunt mai violente încă ca în vremea *Memorandului.* Cum ar și putea să fie altfel, dacă fiecare act al autorității, chiar în raporturile directe cu individul, se resimte de hotărîrea brutală de a-l maghiariza sau de a-i face imposibilă viața în patria lui?

Și în Ungaria există, întocmai ca în Austria, o redutabilă chestie de limbi. Statul pornește din principiul că, spre a face cetățeni «maghiari», el trebuie să instaleze

în mod suveran limba maghiară în administrație, în justiție și școală. În virtutea legii despre «*asilurile de copii*», Statul pretinde a pune mâna pe copilul român dela vârsta de trei ani și a-l maltrata în tot cursul carierei sale de adult și de om, cu limba maghiară.

De oarece această siluire se împedică, mai ales în populațiunea română rurală, de o rezistență nebiruită, rezultă, pentru Transilvania și districtele române, o stare de civilizațiune aproape unică în Europa. nu numai că pentru trei milioane de locuitori refractari accesul funcțiunilor publice rămâne închis, dar institutorul nu înțelege pe elevi, șeful districtului nu înțelege pe locuitori, magistrații nu înțeleg pe justițiabili.

Sub pretext de a rezolvi toate problemele atât de complexe ale similațiunei, decretînd usul unei limbi, politica maghiară a ajuns să creieze, în această parte a regatului Sf. Ștefan un antagonism ireductibil, nu numai între două națiuni, ci între două clase, una de funcționari, alta de locuitori guvernăți.

După ce autorul oitează în această privință o parte din articolul d. *Ed. Cra-maussel*, cunoscut cetitorilor noștri, el continuă astfel:

Dacă ne-am ocupat atât cu chestiunea românească, de altcum fără a o fi prezentat sub toate aspectele, am făcut-o pentru că ea, prin originea ei precum și prin dezvoltarea sa logică constituie tipul celor ce se pun în Austria.

Aci autorul, făcînd tabloul situațiunei Slovacilor și Rutenilor, zice:

Ceea ce poate face iluziune asupra veritabilei stări din Ungaria, este *letargia* aparentă a naționalităților nemulțumite. Ea are două cauze: reala lor inferioritate de cultură generală și de resurse finanțiare, în raport cu naționalitățile surori care încep a se împune în Austria; caracterul impla-

cabil al luptei începute de către guvernul maghiar contra celei mai legitime existențe.

Acest organism politic al Ungariei se găsește într'o tensiune cronică și nu trăește decît prin ea. Dacă mine Ungaria ar intra pe calea unui regim constituțional, Parlamentul din Pesta are să devină o arenă mai tumultoasă încă decît *Reichsrat*-ul, pentru că naționalitățile care ar izbuti să forțeze poarta ar fi încă mai amărite și mai pătimate decît cele din Austria. Acest pericol pretind Ungurii a-l evita fără a se gîndi, că rațiunea de Stat pe care ei o invoacă, și prin care ei legitimează prigonirile, este însăși negațiunea principiilor ce formează temelia instituțiunilor Statului.

De aci rezultă, că cei apăsați caută ieșiri neconstituționale; că nu numai fiecare grup se încapăținează în individualitatea lui, ci toate tind a forma coalițiune și că în fine, mai mult încă decît dincolo de Laita, conflictul se înveninează între număr, care începe a se organiza, și între totalitatea forțelor administrative care deocamdată sunt puse în serviciul unei minorități fără scrupule.

În dezvoltarea mai departe, autorul pune în evidență instabilitatea Dualismului, tendințele secesioniste, foarte naturale, ale națiunilor din împărăția Habsburgilor, și conchide că această monarhie a ajuns, grație politicei absurde făcute dela Viena și Pesta, în doaga Turciei. Dacă Austro-Ungaria se mai menține, aceasta se datorește deocamdată păcii generale, dar la prima sdruncinare resboinică serioasă între Statele europene, imperiul habsburgic are să se prăpădească.

O STATISTICA INTERESANTA

Comitetul central al Sașilor din Transilvania a ținut deunăzi o ședință, în care

mai mulți membri au făcut rapoarte despre afacerile publice.

D. Dr. Carol Wolf, din Sibii, a făcut un raport, în care cere a se îndemna mai mulți industriași mari a se stabili în Transilvania, spre a da astfel orașelor posibilitatea de a se ridica.

Raportorul își susține opinia cu multe date statistice, din care iată unele ce pri- vese pe Români :

În conformitate cu datele publicate pe baza conșcripțiunii de dare de biroul statistic reg. ung. din incidentul mileniului în opul «*Magyarország a pragmatika Sanctio korában*» (Ungaria pe timpul sancțiunii pragmatice) numărul populațiunii Ungariei adînc scăzute sub dominațiunea turcească a fost în anul 1720 (fără Transilvania și Ungaria) 1.769.422 suflete, iar a Transilvaniei 813.176 suflete, așa dară a *treia parte* a numărului total al poporațiunii Ungariei și Transilvaniei (2.582.598 suflete), pe cînd astăzi numărul populațiunii din Ardeal constituie abia a *opta parte* din numărul total al populațiunii țării. Corporațiunea fondului regiu. constituia atunci mai mult decît a douăsprezecea parte, pe cînd azi constituie abia a cinci- zecea parte a întregii poporațiuni a Ungariei.

Între cetățile regatului Ungariei, dintre cari în 1720 nici măcar una n'avea 20.000 locuitori, Brașovul a fost pe atunci cel mai împopulat, avînd 16.816 locuitori și cel mai mare oraș în întreaga Ungarie. După aceea urma Buda cu 12.364, Clușul cu 10.472 și Sibiul cu 10.116 locuitori. Sighișoara avea 5.579, Bistrița 5.307, Mediașul 4.382, Orăștia 2.388, Sas-Sebeșul 1.980, din contră Pesta 2.713, Pojonul 7.942, Șopronul 5.486, Alba-Regală 3.132, Cașovia 1.961, Raab 7.308, Seghedinul 4.949, iar Dobreținul 8.208 locuitori.

Dar și elementul săsesc german a fost atunci în orașe relativ cu mult mai bine

representat față de celelalte naționalități, decît azi.

Brașovul, care deja la începutul veacului al 18-lea presentă aspectul național al celor 3 națiuni conlocuitoare de azi, număra atunci 6.876 Sași, 5.310 Români și 4.542 Maghiari; *pe cînd azi, după conșcripțiunea din 1890, numără 9.578 Sași, 9.758 Români și 10.441 Maghiari.*

Sibiul a fost atunci aproape curat săsesc, pe lingă 9.870 Sași au fost atunci 78 Români și 36 Maghiari, *pe cînd azi sunt 13.148 Sași, 4.581 Români și 3.199 Maghiari.*

Tot ast-fel stăm și cu *Sighișoara*, care atunci număra 5.052 Germani, 396 Români și 114 Maghiari, pe cînd azi numără 5.202 Sași, **2.429 Români** și 1.630 Maghiari.

În *Bistrița* locuiau atunci 2.952 Sași, 2.046 Maghiari și 270 Români, iar azi 5.517 Sași, **2.274 Români** și 1.126 Maghiari.

În *Mediaș* erau 3.468 Sași, 684 Români, 148 Maghiari; azi sunt 3.508 Sași, **2.041 Români** și 982 Maghiari.

În ceea ce privește *Sas-Sebeșul* și *Orăștia* ne lipsesc datele referitoare la rapoarturile de naționalitate dela începutul veacului trecut; astăzi se află în *Sas-Sebeș* 2.049 Sași, **4.178 Români**, 289 Maghiari, iar în *Orăștia* 1.371 Sași, **2.570 Români** și 1.437 Maghiari.

Industria a fost mai nainte prin orașe exclusiv săsească; astăzi numărul industriașilor negermani ea dimensiuni cu mult mai mari, decît la Sași.

N'avem decît să aruncăm o privire asupra rolului, ce-l au azi naționalitățile în cercurile industriale ale celui mai mare oraș săsesc, ale *Sibiului*.

Industriași au fost aici 1.870, dintre cari Sași 483, Maghiari 42, iar Români 15; în 1895 din contră au fost 645 Sași, 100 Maghiari și **75 Români.**

Intr'un interval de 25 de ani așa dară numărul industrișilor români s'a încincit, al Maghiarilor s'a indoit, pe cînd al Sașilor s'a mărit peste tot numai cu 75 procente.

Către tinerimea universitară română

— **Apel** (1) —

„Corda Fratres“!

Jubiți Colegi,

Răspunzînd circularului II, dat de președintele «Federațiunii internaționale de studenți, «Corda Fratres», — mai departe considerînd scopul federațiunii de a favorisa legăturile internaționale între studenți, — cum e precizat în articlii fundamentali ai regulamentului Federațiunii (2); dar considerînd mai ales scopul Federațiunii în relațiune cu chestia noastră națională, cu lupta ce o purtăm pentru aspirațiunile noastre, luptă, din care — ar trebui ca să nu fim tineri români, pentru ca să nu recunoaștem și noi și să nu primim partea noastră; și considerînd importanța, ce reprezentarea noastră la orice ocazie în rîndul popoarelor culte și înaintătoare o are nu numai pentru înaintarea mai avîntată a noastră în cultură, ci și pentru apropierea aspirațiunilor noastre politice;

Apelînd la însufleșirea voastră tinerească pentru ideile mari de libertate și progres și mai întîiu la focul iubirei de neam ce arde în inimile voastre,

Vă invit și vă rog, ca provocîndu-vă la acest apel — să trimiteți la adresa federațiunii:

«Corda Fratres»

Fédération internationale des Étudiants

Italia.

Turino,

Via Cernaia, 44.

(1) Publicistica națională e rugată respectuos să atragă atențiunea tinerimei asupra acestor comunicate.

(2) A se vedea comunicatul «Corda Fratres» — informațiuni din numărul 7. (Vom publica și noi. Red. «Trib».

— cîte o cartă de vizită indicînd adresa voastră în timpul vacanțelor, iar cu reînțeperea cursurilor, schimbarea adresei: pentru ca prin aceasta să intrați în legăturile Federațiunii și pentru ca centrul Federațiunii să fie în poziția de vă putea comunica direct orice informațiune reclamată de interesele Federațiunii;

Să intrați în corespondență cu colegii din străinătate.

Să vă abonați în număr cît se poate de mare la «Corda Fratres», revista Federațiunii;

Să colaborați la revista Federațiunii;

Unde sunteți organizați într'o reuniune de lectură ori altă corporațiune să invitați Federațiunea la festivitățile și petrecerile ce le aranjați și să trimiteți Federațiunii rapoartele anuale ale corporațiunilor voastre (1).

Vălani, Iulie, 1899.

Cu iubire și stimă

Lucian Bolcaș,

vicepresident al federațiunii internaționale de studenți «Corda Fratres».

DIN PRESA DE PESTE MUNȚI

CHIAR PROST, DAR MAGHIAR MUSSAI FI!

Sub titlul *Mărturisiri* cetim în «Tribuna» din Sibii:

În Deva a fost alegerea de vicecomite. Și-a pus candidatura și un Român d-l Simionăș. În conferința intimă, convocată de

(1) Voiu da cu plăcere informațiunile privitoare la corespondența internațională, la colaborarea la «Corda Fratres», și peste tot orice informațiuni mi s'ar cere în această cauză. Pînă la sfîrșitul lui Septembrie rog a mi se adresa: Vălani, posta: Belényes-Ujlak, Ungaria. Mai tîrziu redacțiunea or administrațiunea «Tribunei» va binevoi a comunica adresa mea celor ce o vor cere. În România comitetele asociațiunilor generale studențești din București și Iași vor face toate dispozițiunile în interesul Federațiunii. De altă parte m'am îngrijit, — intru cît am știut adresele, — ca și în afară de România liberă corporațiunile tinerimei române să primească acest apel, ca membrii acelora să comunice adresele lor Federațiunii «Corda Fratres». Dar fiindcă imi lipsesc cîteva adrese și mai ales fiindcă mulți vor fi deja pe acasă; pentru ca toți să fie avisați, și pentru ca toți, cari țin la motivele atinse în apel să'i răspundă, — am ținut să-l public și aci.

fișpanul comitatului, venind vorba despre d-l *Simionăș* și accentuându-se că *e cel mai harnic și cel mai calificat dintre aspiranți*, un patriot s'a văzut silit să declare că: *«de oarece statul acesta e Stat maghiar și trebuie să poarte timbrul maghiarismului, administrațiunea unui comitat nu se poate concede unui om, fie el oricât de calificat și folositor, dacă acela nu e Maghiar»*.

SPAIMA DEPUTAȚILOR UNGURI

Tot în tribuna cetim:

Pasivitatea noastră a fost Sîmbătă obiect de agitate discuții în incinta camerei maghiare. Se tem patrioții patentati că-i scoatem din parlament. Deputații din părțile ardeleni povesteau cu groază, că fruntașii națiunii române vreau să abandoneze pasivitatea decretată în conferențele naționale și la alegerile viitoare vreau să intre în luptele electorale. Spre acest scop au tipărit în mii de exemplare legea electorală și au împărțit-o printre poporul român, instruindu-l cum are să se poarte la proximele alegeri dietale. Așa povesteau deputații ardeleni; și tot ei au făcut socoteală, că dacă Români vor intra în activitate la alegerile proxime, nu pot primi decît cel mult 4-5 mandate.

Și pentru un lucru atît de mic vă speriați atît de mult onorabililor? De altcum ar trebui să știe deputații maghiari, că abandonarea pasivității noastre nu atîrnă dela fruntașii națiunii române, ci dela întregul popor român, reprezentat în conferința noastră națională, forul care a decretat pasivitatea la timpul său.

SISTEMUL VECHIU IN ERĂ NOUĂ

Gazeta Transilvaniei face următoarele reflecții asupra situației:

Cînd cu venirea la cîrmă a ministrului președinte Széll, care a fost salutat de presa maghiară ca omul situației, capabil de a inaugura o nouă eră dreaptă și cinstită în politica guvernului, am zis, că abstrăgînd dela calitățile personale ale noului șef al cîrmuirii, nu ne intră în cap nicidecum, cum s'ar putea introduce un sistem nou cu oamnenii vechi.

Cu tema aceasta se ocupă organul partidei populare maghiare în numărul său mai nou. Ocaziune la aceasta i-a dat o enunțiațiune caracteristică, ce a făcut'o ministrul de culte și instrucțiune publică Wlasics într'un toast, ce l'a ținut la festivitatea

sfințirii noii școale de stat civile din Csaktornya.

Ministrul a zis între altele în amintitul toast: «O partidă, care stă sub conducerea credinciosului discipol al lui Deak, a vrednicului depositar al politicei deakiste, Coloman Széll, și în rîndurile căreia se află eroi probați și adevărați ai politicei liberale și a cărei întregă reputațiune politică e legată de liberalism, o astfel de partidă nu se poate abate niciodată dela tradiționala direcțiune liberală maghiară».

Numita foaie întreabă, care este direcțiunea tradițională liberală și răspunde, că nu e, decît cea reprezentată de sistemul tizsaist, și perfecționată într'o măsură de necrezut de era lui Bánffy. Iar ministrul Wlasics ce a fost, dacă nu cel mai adict ajutor a lui Bánffy în tot timpul guvernării acestuia? El care i-a ajutat lui Bánffy a călca în picioare libertatea și conștiința de sine morală, tot el vine astăzi și preamărește era nouă, care a răsturnat acea eră scandalosă?

Aceasta, zice «Alkotmany», nu este morală adevărată, ci numai spoită, morală, care n'are loc în viața publică, ci numai pe ssena unui orfeu. Arată apoi, cum pe timpurile reacțiunii din anii 1840 s'au făcut încercări de a pune în practică volnicia fișpanilor, alegerile cu forța, falsificarea legilor și guvernarea cu ordonanțe. Și ce a făcut sistemul Tisza și cîrmuirea lui Bánffy? Au adus la deplină perfecțiune ceea ce a început atunci cea mai desfrînată reacțiune. Enumărînd păcatele lui Wlassics, îi impunînd înainte de toate, că a colaborat la executarea legilor politice bisericesti, încă într'un mod, prin care s'a nimicuit în parte garanțiile de drept constituționale, în ce privește administrarea justiției în afaceri matrimoniale. Citează mai departe două din ordonanțele, ce le-a subscris însuși Wlasics, una, ce a edat-o pe basa legii privitoare la prezentarea esemplarelor obligatoare ale tipăriturilor și-a făcut astfel posibilă cenzura preventivă oprită prin lege, cealaltă mai nouă folosește legea despre congruă pentru introducerea unui sistem de spionajiu atît de îndrăcit cum nu se mai găsește, decît în statele cele mai absolutiste, care urăsc orce drept și dreptate.

Ambele aceste ordonanțe sunt și astăzi în vigoare și denotă, care este liberalismul tradițional al dominațiunii Tisza-Bánffy. Numai aceste tradițiuni le-a putut înțelege ministrul Wlassics în discursul său. Principiile moralei publice însă ne învață, că nu se poate să cadă un sistem politic fără de depărtarea tuturor factorilor acestui sistem de pe scena debutării lor. Nu se poate admite de morala publică, ca factorii sistemului căzut să-și poată continua rolul cu noua mască pe scena vieții.

Am schițat aici pe scurt vederile organului maghiar amintit, fiind că caracterizează mult situațiunea ce ne-o presentă liberalismul tradițional maghiar al sistemului vechiu în era nouă. Cetitorii noștri vor și să-și tragă înșiși concluziunea.

BIBLIOGRAFIE

ALMANACHUL ÎNVĂȚĂTORULUI ROMÂN

Suntem rugați a publica următorul «Apel către frații colegi și către amicii școlii române».

Frumoasele și binevoitoarele apretieri din partea ziarelor noastre române, dar mai virtuos călduroasa primire din partea fraților colegi și prin aceasta rezultatul îmbucurător *moral* și — încît m'am putut achita de sarcina grea a edărei — și *material*, obținut cu acest opșor, sunt tot atîtea dovezi, că acest Almanach, deși ca început modest, totuși a răspuns la o *faptică trebuință* a învățătorului român.

E pentru mine o plăcută datorință a aduce mulțumiri profunde on. redacțiuni a foilor noastre, precum și tuturor prea on. domni și fraților colegi, cari în așa frumos mod m'au știut încuraja.

Peste greutatea decisătoare am trecut cu bun succes, nu e dar exchisă posibilitatea ba dela noi atîrnă, ca acest început să se perfecționeze așa, ca să devină nu numai folositor, ci chiar *indispensabil* învățătorei noastre.

Spre acest scop, unicul ce am intenționat cu acest opșor, — și conținînd la sprijinul factorilor competenți pentru cauză, voi să continuu și pe viitor acest început, redacțînd și editînd și mai departe **Almanachul învățătorului român**.

Drept aceea, cînd aduc acestea la cunoștință fraților colegi, protectorilor și amicilor cauzelor noastre, îi rog totodată a mă onora cu prețuitul sprijin reclamat de scopul intenționat, cooperînd cu cîte o lucrare, pe care îi rog să binevoiască a o trimite subscrisului *pînă cel mult 1 August a. c. st. n.*

Lucrările de orice fel, cu preferință cele *din sfera școlii și pedagogiei* vor fi bine primite și — după putință — publicate.

În deosebi ne-ar măguli concursul, cu

care ne-ar distinge literații noștri, cari prin poesii și sentințe potrivite sau și alte lucrări, ar ridica mult valoarea opșorului nostru dascălesc.

Cu bucurie am mai răspunde încă unei cerințe, prea simțită în viața școlară, de a aclude fătului nostru și cîntării școlare, pe una sau mai multe voci. Apelăm dar la valorosul sprijin al *compositorilor noștri!*

Tot astfel, d-nii învățători, ca autori ai vreunui op tipărit, precum și alți domni autori și editori de cărți de interes pentru școală și învățători, sunt rugați a-mi comunica, respective trimite cîte un exemplar din cărțile edate, spre a le înregistra și a-nunța în Almanach.

În fine, extrase autentice de legi și ordinațiuni în vigoare, referitoare școlii și învățătorilor noștri, ne-ar face deosemena mare serviciu, căci numai așa am putea răspunde din dosul cerinței practice a *Almanachului*.

Pentru deplina orientare, on. domni, cari vor coopera cu lucrări, sunt rugați a-mi notifica aceasta, cît mai curînd, iar la cerere le pot servi cu un exemplar de pe anul I, al Almanachului.

Rămâne acum, ca, în deosebi frații colegi, conștii de chemarea, poziția și cerințele de progres și cu dor de a contribui la ridicarea nimbului *statului învățătorec*, să nu întreasă a da sprijinul dorit și pretins de acest opșor adevărat dascălesc.

Reșița-montană (Resiczabánya), în Iunie 1899.

Iosif Velcean,

inv. rom.

Österreichische Quacksalberei

Wir werden von einem Siebenbürger Rumänen um Veröffentlichung dieses Aufsatzes ersucht:

Die Geschichte der Verfolgungen ist eine Geschichte der Bemühungen die Natur zu betrügen, Wasser bergauf zu trieben oder einen Strick aus Sand zu drehen.

Ralph Waldo Emerson

Also, jetzt wissen wir! Die österreichische Regierung verfolgt die Rumänen der

Bucovina, weil diese mit einem zärtlichen Blick auf die «*România Irredenta*» anti-österreichische Gesinnungen in ihrem Herzen trügen! Was doch diese österreichischen Polizei-Augen nicht alles sehen! Also selbst Gefühle, die man tief in innersten Busen vergraben bewahrt, werden von dieser wachsamen kaiserlich-königlichen Inquisitorial-Garde sofort aufgeschnüffelt!

Baron Bourguignon soll neulich bei einer Gelegenheit das Geheimniss gelüftet und erklärt haben, die fortgesetzten Confiscationen der Cernăuț-er «*Patria*» fänden ihre Motivierung in dem enthusiastischen Empfange, den das Bucoviner Rumänentum Sr. M. dem König Carol von Rumänien bereitet hat, als Se M. auf der Durchreise nach Petersburg die Bucovina streifte. Da sollen seitens der dortigen Rumänen gewisse Gesinnungen an den Tag gekommen sein, die dem Freiherrn von Bourguignon ausserordentlich bedenklich erschienen und die den Verdacht des Irredentismus leider nur allzu sehr begründet hätten.

Na, da sind wir ja wieder bei der magyarischen Aftropolitik!

Eigentlich müsste es ja so kommen. Da es einmal den Magyaren gelungen war, in Wien die Überzeugung von den «irredentischen Umtrieben» der ungarländischen Rumänen zu befestigen und auf diese Weise drakonische Maassregeln gegen die unter ihrer Panduren-Herrschaft schmachtenden Rumänen zu erwirken, so ist es nur allzu logisch auch die Bucoviner Rumänen des Irredentismus zu zeihen, um damit ihren gesetzlichen Kampf für die freie Entwicklung ihrer Nationalität aus der Welt zu schaffen. Dass dies ein ganz erbärmlicher Vorwand ist, braucht wohl nicht näher beleuchtet zu werden. Die Rumänen *müssen* einfach als Irredentisten gebrandmarkt werden, um eben niedergehalten zu werden. *Qui veut noyer son chien, l'accuse*

de la rage. Nur ist die Anwendung dieses «Princip» seitens einer Regierung gegenüber einem Volke eine unwürdige, ja geradezu niederträchtige Spiegelfächerei.

Aber selbst wenn die Rumänen tatsächlich irredentistisch gesinnt wären, so wäre einzig und allein die österreichische Kopflosigkeit-Politik daran schuld, denn nur ihre albernen Verfolgungen würden dem Irredentismus Vorschub geleistet haben.

Der Irredentismus als politische Tendenz würde überhaupt nie erstanden sein, wenn es keine unfähigen Regierungen gegeben hätte. Nicht der Mazzinismus sondern die Bornirtheit der österreichischen Regierungen hat die italienischen Provinzen in die Armen der Irredenta getrieben. Noch heute giebt es in der Schweiz eine itolienische Provinz, die aber durchaus keine Lostrenungs-Tendenzen bekundet. Sie bekundet dieselben nicht, weil sie national-italienisch sich entwickeln kann. Die irredentistische Bewegung hat der österreichische Zopf, die türkische Barbarei und die magyarische Gewaltherrschaft hervorgebracht, und gefördert. Druck erzeugt eben Gegendruck, und wird dieser unmöglich gemacht so entsteht naturgemäss ein Sichhinaussehen.

Wenn die Bucoviner Rumänen wirklich irredentisch gesinnt sein sollten, so wäre das bloß ein Beweis der totalen Unfähigkeit der dortigen Regierung das betreffende Volk zu regieren. Und wenn sich dieselbe einbildet, eine solche elementare Bewegung durch dumme aber aufreizende Verfolgerungen aufhalten zu können, so versteht sie einfach die Natur dieser Bewegung nicht. Denn die Repressalien würden nur noch mächtiger auf das Überhandnehmen dieser Bewegung wirken. Diese österreichische Quakalberei unterscheidet sich von der Magyarisirungs-Politik nur in der Abstufung, im Wesen

entspringen diese beiden Tendenzen einer Quelle: der anmassenden Ignoranz.

Und wenn es wahr sein sollte, dass *alle* Rumänen im Habsburger Reiche heute Irredenta treiben, so sind sie zu dieser Politik gezwungen worden.

Und schliesslich, angesichts des sich bis ins Unglaubliche und Empörende kundgebenden Magyarofilismus der Wiener Kreise und ihrer seit dreisig Jahren zu Tage tretenden Feindseligkeit gegen das rumänische Element ist es in so manchen Rumänen-Kreisen sehr fraglich geworden, ob es noch vernünftig begründet und der Mühe wert sei, dass wir Rumänen auch weiterhin eine Politik befolgen, die nicht nur von Budapest sondern selbst von Wien aus stetig gegen unsere Lebensinteressen fruchtificirt wird. Wir haben es nachgerade satt bekommen, auf ein besseres Los in diesen morschen Verhältnissen zu hoffen. Wenn es jedem Bánffy und jedem Bourguignon gestattet wird, ein grosses, entwicklungsfähiges Volk zu reizen und es in seinem Cultur-Bestreben zu hemmen und zu verfolgen, so sehen wir nicht ein, warum wir nicht eine radicale Schwenkung in unserer nationalen Politik vornehmen würden.

Ich spreche hier nicht eine individuelle sondern, wie ich annehme, eine immer allgemeiner werdende Meinung aus. Wenn uns alle Regierungen beider Reichshälften verfolgen und ausmerzen wollen, wenn Kaiser und Hof uns als gar nicht existent betrachten, so ist es ein Gebot der Nothwehr mit allen Mitteln gegen dieses schändliche Provincial Gessertum anzukämpfen.

XXX.

INFORMAȚIUNI

Ziarele maghiare mereu se ocupă și se preocupă de eventualitatea intrării Româ-

nilor de peste munți în viitoarea campanie electorală. E o manevră sau sunt informații dobândite într'un fel sau altul din anumite cercuri românești?

Nu știm. *Tribuna*, din Sibii, declară, că chestia părăsirii pasivității de pînă acum nici nu ar putea fi rezolvită decît într'o conferință națională. Natural, că orce hotărîre s'ar lua, fără o sancțiune din partea unei asemenea conferințe, nu ar putea fi luată în numele și în adevăratul interes al poporului român.

O veste bună dela Slovaci. Acest popor împilat, nu mai avea nici el voe (polițienească) de a se întruni și de a chibzui asupra nevoilor sale.

Acum de curind însă, Slovaci izbutiră să țină două adunări populare la Modor și la Turoț St. Marton, bine organizate și reușite.

Acest prim succes face pe patrioții slovaci să continue de aci înainte sistematic cu asemenea, de altcum perfect legale întruniri publice. Ei vor să prepare cu chipul acesta pe poporul lor pentru o luptă politică serioasă.

Cetim în Ecoul Moldovei de Joi, 24 Iunie:
Aflăm că în ședința Comitetului Ligii Culturale din Iași ce a avut loc Luni seara, luîndu-se în discuțiune articolul apărut în «Liga Română» cu privire la «Secția Iași» s'a decis ca d-l A. C. Cuza să alcătuească o adresă explicativă către Liga din București prin care să se arate că Liga din Iași se va supune în totul statutelor generale, iar comitetul din Iași va înainta $\frac{2}{3}$ din veniturile sale Comitetului central, scăzîndu-se mai întîiu cheltuelile și angajamentele bănești ale Ligei din Iași.

Noi felicităm comitetul pentru o hotărîre atît de înțeleaptă și ne pare bine că părărierile noastre au fost luate în seamă.

Felicităm și noi pe membrii Comitetului din Iași pentru această națională faptă.

A V I S

Ca în toți anii așa și anul acesta „Liga Română” va apărea în lunile *Julie și August* în număr colectiv, pentru fiecare lună deodată și anume: *Numărul de Julie* va apărea *Sîmbătă* în 31 *Julie c.*, iar cel de *August*, *Duminecă*, 29 *August c.*